

RUD. EZ. CIKHARDT:

Z MINULOSTI LIBĚJIC.

NÁČRT MONOGRAFIE VENKOVSKÉ OBCE.

Libějice (původně Libějovice) pojmenováním připomínají osadu staršího původu. Dle urbáře z r. 1379 příslušela se 6 lánů pánům z Rožmberka k statku Přiběnickému. Býval zde i dvůr panský, který již před r. 1386 mezi poddané byl rozprodán a proto toho roku, aby farář malšický o desátky z téhož dvorce nepřišel, darovali mu bratří z Rožmberka v náhradu plat ze 2 lánů v Malšicích. Také za louku pod Vlastiboří r. 1373 kostelu malšickému a špitálu přiběnickému darovanou, postoupenou r. 1397 Přibíkovi ze Žimutic, nahradil Jindřich z Rožmberka oběma 9 jiter luk u vsi Libějovic. Tak se dvůr zmenšoval, ač ještě r. 1596 připomíná se ve vsi s chalupou Drtinovskou. Později pozemky zbylé svedeny k sousedním dvorům a z největší části rozprodány poddaným; snad posledním zbytkem byl panský rybník r. 1865 vykoupený a v louku změněný od Bartol. Smrže. Dle rejstříku statku přiběnického v Třeboňském archivu r. 1421 jmenují se zde Kuklík, dále platili Vydra 12 gr. 3d., Pazdera 6 gr., Křišťan 10 gr., Kubec, Novák Petr a Vaněk po 4 gr., 1423 Honzl a Vydra (oba později prod.), Pazdera, Petr Znonáček, Křišťan, Thoma, Jan Kubcov a Vaněk, syn Martinův, r. 1445 nové činže Blažek a Šimek. — Platy z gruntů časem byly zastaveny, tak r. 1459 měšťanům kutnohorským Ondřejí a Řehoři Načerackým, r. 1499 Janu Kapounovi ze Svojkova a r. 1509 zastavena ves k statku Želečskému, s nímž r. 1559 trvale spojena, když tento přikoupen od Oldřicha Španovského k statkům Rožmberským. Později r. 1596 přešel statek Želečský v držení pánů ze Sternberka a r. 1677 kníž. rodu Lobkoviců. Původních 6 gruntů dlouho se udrželo, snad i proto, že půda byla špatná, ba ještě Josefinský katastr vykazuje pozemky, jež „pro špatnost gruntu žádného užitku nedávají“. Platy a břemena vysávaly usedlé, žvláště za válečných dob, takže po 30 ti letě válce shledáváme tu r. 1654 sedláka nově usedlého 1, na živnosti zkažené 4, „qualitates osedlého“ 1 a 1 chalupu. Berní rolla z r. 1654 není tak úplná, jako stará grunt. kniha želečská z r. 1636, jež bohužel se nám neuchovala, pouze ve starších dobách se připomíná; přece však ukazuje smutný obraz hospodaření. Dle této měl r. 1654:

grunt	dobytká:
Rejtharcký	60 str., oseto 5 str. na zimu 3 str. na jaře, 2 voly 2 krávy 2 jal. 1 svini
Vavřincův	60 str., oseto 6 str. na zimu 3 str. na jaře, 2 voly 3 krávy 1 jal. 1 svini
Hákovský	60 str., oseto 9 str. na zimu 4 str. na jaře, 3 voly 2 krávy 3 jal. 1 svini
Urban Tupý	60 str., oseto 4 str. na zimu 6 str. na jaře, 3 voly 3 krávy 2 jal. 1 svini
Jan Mašků	55 str., oseto 3 str. na zimu 2 str. na jaře, - voly 1 krávu 2 jal. - svini
Prok. Jílek	70 str., oseto 7 str. na zimu 5 str. na jaře, 4 voly 4 krávy 3 jal. 3 svine
Václav Kovář	12 str., oseto 3 str. na zimu 2 str. na jaře, - voly 2 krávy 1 jal. 1 svini

a ještě vrchnost užívala louky prvních tří gruntů. Lesů obecních přiznáno za 1 léč. Ostatní pozemky asi byly pusté. Revisitace r. 1674 neshledala stav lepší a třídí pozemky:

U gr. Rejtharova	polí 26 str. ladem, 24 str. porostlin, lučního na 5 vozů
U gr. Vavřincova	polí 25 str. ladem, 25 str. pustých, lučního na 4 vozy
U gr. Hákova	polí 26 str. ladem, 24 str. pustých, lučního na 4 vozy
U gr. Tupýho	polí na 15 str. ladem, 21 str. pustých, 8 str. orných, lučního na 4 vozy
U gr. Mašků	polí 15 str. ladem, 21 str. pustých, 9 str. orných, lučního na 4 vozy
U gr. Jílkova	polí 20 str. ladem, 21 str. pustých, 15 str. orných, lučního na 6 vozů

u chal. Kováře polí — str. ladem, — str. pustých, 6 str. orných, lučního na $\frac{1}{2}$ vozů u obec. pastoušky polí — str. ladem, 6 str. pustých.

Berní rolla z r. 1654 poznamenává, že jest „půda dobrá, žitná“. Asi té dobroty mnoho nebylo, když hospodář Pr. Jílek zběhl, a to z největší usedlosti, takže po něm na grunt osazený rod Smržův musil ještě do důchodu vrchnosti platiti po zběhlém Jílkovi 47 kop.

Břemena na usedlostech byla podle grunt. knihy z r. 1726 knihována:

- z gr. Smržova půlletní úrok 1 kopa 5 gr. 5 d., obilí žádné,
(Jílkova)
z gr. Hákovského půlletní úrok 1 zl. 9 kr. $2\frac{1}{2}$ d., 4 str. 2 m. ovsy ročně.
z gr. Rejtharova půlletní úrok — zl. 55 kr. — d., 3 str. 1 v. $\frac{1}{4}$ m. ovsy, 30 m. pšen.
z gr. Tupých půlletní úrok 1 zl. 4 kr. 4 d., 3 str. 3 v. — m. ovsy
z gr. Vavřincova půlletní úrok — zl. 59 kr. 5 d., 3 str. 1 v. — m. ovsy
z gr. Lutovského půlletní úrok — zl. 59 kr. 3 d., 3 str. 1 v. 1 m. ovsy
z chal. Kovářovy půlletní úrok — zl. 47 kr. 3 d., — str. — v. — m. ovsy.

Robotní povinnost se měnila asi dle potřeby. Dle fasse z r. 1754 ze 6 sedláků a 3 chalup. robotovalo 5 sedláků a 1 chalupník.

Při úpravě robotní povinnosti dle daní vypadalo (1777) z Libějic (tehdy dosud pod Lomskou rychtou):

sedl. Mat. Rejthar	daní 42 zl. 5 kr. 5 d., týdně roboty 3 dni potaž. 2 dni pěší letní*)
sedl. Fr. Vavřinec	daní 42 zl. 4 kr. 5 d., týdně roboty 3 dni potaž. dva dni pěší letní
sedl. Mat. Hack	daní 27 zl. 36 kr. 3 d., týdně roboty 3 dni potaž. 1 den pěší letní
sedl. Mat. Tupej	daní 35 zl. 10 kr. 4 d., týdně roboty 3 dni potaž. 2 dni pěší letní
sedl. J. Lutovský	daní 44 zl. 58 kr. 3 d., týdně roboty 3 dni potaž. 3 dni pěší letní
chal. Mart. Pán	daní 14 zl. 15 kr. — d., týdně roboty — den potaž. 3 dni pěší celoročně
sedl. Vojt. Smrž	daní 58 zl. 20 kr. — d., týdně roboty 3 dni potaž. 3 dni pěší letní
chal. Vojt. Tupej	daní 6 zl. 40 kr. 4 d., týdně roboty — den potaž. 2 dni pěší celoročně
ch. Mat. Hrdlička	daní 12 zl. 28 kr. — d., týdně roboty - den potaž. 3 dni pěší celoročně

Domkářů nebylo, podruži zůstatati měli u starých rob. povinnosti, v době seči 4 dni pěší roboty proti poskytnutí $1\frac{1}{2}$ lib. chleba na každého, vedle toho byli povinni dle potřeby u rybníků (lovů) pomáhati. Dle urbár. kontraktu z r. 1789 na základě grunt. výnosu a dle prohlášení k staré urbár. povinnosti jeví se břemena na peníze převedená:

usedlí:	na robotě					
	na penězích:	v žitě:	v ovse:	potažní	pěší	celkem
Mart. Pán	46 $\frac{1}{4}$ kr.	31 $\frac{1}{4}$ kr. 1 zl. 23 kr.	—	19 zl. 15 kr. 21 zl.	56 $\frac{3}{4}$ kr.	
Mat. Tupý	2 zl. 9 $\frac{1}{2}$ kr. 1 zl.	33 $\frac{2}{4}$ kr. 3 zl.	47 $\frac{3}{4}$ kr. 39 zl.	4 zl. 20 kr.	50 zl.	50 $\frac{1}{2}$ kr.
Mat. Hák	1 zl. 35 kr.	—	—	14 zl. 22 $\frac{1}{2}$ kr.	15 zl.	56 $\frac{3}{4}$ kr.
Jan Janoušek	1 zl. 35 $\frac{2}{4}$ kr.	1 zl. 33 $\frac{2}{4}$ kr.	2 zl. 56 kr.	33 zl. 45 kr.	2 zl. — kr.	41 zl. 47 kr.
Vojt. Smrž	—	—	—	—	7 zl. 27 $\frac{1}{4}$ kr.	7 zl. 27 $\frac{1}{4}$ kr.
Fr. Vavřinec	3 zl. 40 $\frac{3}{4}$ kr.	2 zl. 4 $\frac{3}{4}$ kr.	51 $\frac{1}{2}$ kr. 39 zl.	— kr. 6 zl.	30 kr. 52 zl.	7 kr.
Jan Kavrza	1 zl. 59 kr.	1 zl. 33 $\frac{1}{2}$ kr.	3 zl. 20 $\frac{3}{4}$ kr.	39 zl.	— kr. 4 zl.	20 kr. 50 zl. 13 $\frac{1}{4}$ kr.
Mat. Kubka	1 zl. 59 kr.	1 zl. 33 $\frac{1}{2}$ kr.	3 zl. 35 $\frac{1}{2}$ kr.	39 zl.	— kr. 6 zl.	30 kr. 52 zl. 36 kr.
M. Rejthar	1 zl. 50 kr.	1 zl. 33 $\frac{1}{2}$ kr.	3 zl. 20 $\frac{3}{4}$ kr.	39 zl.	— kr. 4 zl.	20 kr. 50 zl. 4 $\frac{1}{2}$ kr.
Alžb. Vavřincová	—	—	—	—	2 zl.	36 kr. 2 zl. 36 kr.
J. Lutovský	—	—	—	—	2 zl.	36 kr. 2 zl. 36 kr.
obec	1 zl. 28 $\frac{3}{4}$ kr.	—	—	—	—	1 zl. 28 $\frac{3}{4}$ kr.
podruhů je 5,	z nichž každého je povinnost				— zl.	48 kr. — zl. 48 kr.

Přitom hodnoceno za míru žito 1 zl. 50 d., oves 29 kr., den roboty potažní 15 kr., pěší rob. 16 kr. Že robotní normy nebyly dodržovány, nasvědčují na př. knihovně zajištěné podmínky u nových domkářů. Když Mat. Rejthar postavil r. 1826 chalupu (č. 20), měl podmínky: půlletní úrok do důchodu 1 zl., do obce ročně 1 zl., ročně 13 dní pěší roboty, při honech vrchnosti „se každoročně 4 dni za bezplatného honce potřebovat

nechatí“, v panských lesích každoročně 4 sáhy pařezů proti obyčejnému mírnému platu dobýt a sdělat, při lovech a j. pracech pro vrchnost proti mírné mzdě mimo robotu pracovati, popel vrchnosti odváděti, všechny daně platiti, žádný dobytek nesměl pásti nebo chovati ani chlívek stavěti, leda že by pozemek k vyživení 1 krávy najal neb od obce k pasení svolení obdržel, domek musil být z kamene na vápno s kuchyní klenutou, se zděným komínem a pro případ ohně 1 žebřík, 2 vodní ruční košíky, 1 ruční stříkačku a vodní kád' pořídit i připravenu míti.

Vedle povinností uvedených, soustavně utahovaných a zvyšovaných, byly ještě povinnosti k obci a k faře malšické. Povinnosti z původních usedlostí při rozdělování těchto gruntů přenášeny byly na nové půllány i třetiny. Při výkupu těchto povinností r. 1852 stanovena jistinná náhrada za naturalie:

usedlý	žita	ovsa	koláče	vajec	náhrada
Jos. Pán č. 1	8 měr	8 m.	¼	1	17 zl. 35 kr.
V. Lutovský	1 m. 8 m.	1 m. 8 m.	1	4	53 zl. 05 kr.
Fr. Janda č. 4.	4 m.	4 m.	¼	1	8 zl. 55 kr.
V. Smrž č. 5	12 m.	12 m.	½	2	26 zl. 35 kr.
J. Mládek č. 8	5 $\frac{1}{3}$ m.	5 $\frac{1}{3}$ m.	1/6	1	11 zl. 45 kr.
B. Smrž č. 9	1 m. 5 $\frac{1}{3}$	1 m. 5 $\frac{1}{3}$ m.	2/3	2	46 zl. 55 kr.
V. Vavřinec	1 m.	1 m.	2/3	3	35 zl. 25 kr.
V. Lutovský č. 11	1 m. 2 m.	1 m. 2. m.	3/4	3	39 zl. 50 kr.
V. Lutovský č. 17	6 m.	6 m.	¼	1	13 zl. 15 kr.
M. Vavřinec č. 18	8 měr	8 m.	½	1	17 zl. 40 kr.
Jos. Janovský	ročně 3 dny roboty				53 zl. 50 kr.
Fr. Smrž	ročně 8 dní roboty				11 zl. 45 kr.

Na penězích vycházelo ze vsi 25 zl. 15 kr.

Z uvedeného patrno, že břemena na usedlostech byla značná, uvážíme-li výnos z půdy. Podle katastru z r. 1718 bylo selských polí ve vsi 182 str. ½ věrt. s výnosem 2 str. (po 1 str. pole), 135 $\frac{3}{4}$ str. s výn. po 2 $\frac{1}{2}$ str., 126 str. 1 $\frac{1}{2}$ v. s výn. po 3 str., 30 str. 3 $\frac{1}{2}$ věrt. s výnosem po 3 $\frac{1}{2}$ str., obecní pole 2 $\frac{1}{2}$ str., luk selských 21 str. 3 $\frac{1}{2}$ v. s výnosem 36 for sena a 10 otavy, obecní louka 6 str., porostlin 24 $\frac{1}{4}$ str., zahrada a sadů travnatých 10 $\frac{3}{4}$ str. Při pastoušce pole 6 str. zarostlé a loučka po ½ vozu. Jaký pokrok v zemědělství docílen byl během 80 let, vykazuje katastr Josefinský (r. 1785), uvádějící:

polí dobrých	205 j. 448 □ ^o ,	střed. 100 j. 756 □ ^o ,	špatných 33 j.	7 □ ^o
rybník	1 " 222 "			
porostlin		" — "	10 $\frac{1}{2}$ "	" 15 " 134 "
luk a sadů	14 " 1531 "	" 13 "	266 "	" 31 " 1204 "
pastvin	—	" 1 "	141 "	" 26 " 830 "

Výnos hodnocen z pozemků dobrých průměrem na 3 M 13 mx žita a pšenice, 4 $\frac{1}{8}$ míry ječm. a ovsa, u středních 2 M 15 mx žita, 3 M 1 mx jaří, u špatných 2 M 7 mx žita, 2 M 11 mx ovsa.

Z luk	49 j. 1586 □ ^o	počítáno 321.76 ctů sena a 161.39 ctů otavy
" sadů	9 " 1415 "	118.91 " " 59.45 "
" pastvin	27 " 971 "	25.47 " "

Lesy selské měli „na Lichtě“ Smrž, Rejthar, Hák a Pán a „pod jitrem“ Hák, Pán, Tupý, Lutovský a Janoušek. Josefinský katastr vykazuje jich 20 j. 736 □^o s výnosem 2455 $\frac{1}{8}$ výd. sáhu měkkého dříví k porážení ve 100 letech, t. j. na rok 24 $\frac{1}{2}$ sáhu, podle místní ceny po 39 kr. činí 15 zl. 55 $\frac{4}{5}$ kr.

Bonita půdy byla stále horší, většina pozemků trpěla vlhkem, až teprve v posledních letech utvořivší se vodní družstvo značným nákladem provedlo účelnou melioraci pozemků.

Pokud týká se jednotlivých usedlostí, jsou tu:

U Smržů (č. 9), kde r. 1654 byl Prok. Jilek, který zběhl, po něm 1677 Vít Smrž a po tomto Vojtěch S. aneb Stříbský. — R. 1702 ujímá grunt v ceně 200 kop gr., z čehož vyplácí 1724 Tomáši Smržovi vklad na jeho zde jsoucí praetenci 10 kop zálohu a r. 1725 prokázal sousedem Rejtharem a Janem Jindrou ze Zhoře, že bratra Tomáše stran jemu povinného páru volů 20 zl. a 2 věrt. žita odevzdal a r. 1732 doplatil mu 11 kop gr., čímž se úplně s ním vyrovnal. Také 25. led. 1731 rychtář Tupý a Mat. Vavřinec dosvědčují, že s Rozinou za Janovského do Zhoře provdanou, dají 1 vola, stran jejího podílu docela se srovnal. U statku bylo 97½ str. polí, luk na 3 vozy sena a 1½ vozu otavy a 2¾ str. sadu. — Syn jeho Vojt. Smrž přijal grunt v ceně 800 kop gr. v následovním ocenění (v r. 1763): 2 koně 60 kop, hřibě 12 k. 5 gr., pár volů pětiletých 44 kop, pár 7-letých 40 kop, 1 pětiletého 18 kop, 3 krávy pětileté 38 k., 4 ovce a 2 jehňata 8 kop, celkem 223 kop gr., náradí 74 kop 30 gr. Dluhů nebylo, jen podíly dětem po Pavlu Smržovi Janu, Matěji, Pavlovi, vdově Maryaně a dětem po Václavu Smržovi, Dorotě a jejím dětem Kateřině, Marii a Anně a podíl Vojtěchu, novému držiteli, celkem 200 kop gr. Vojt. Smrž zemřel r. 1803, po něm ujal statek Frant. Smrž a r. 1805 oddělena třetina pro jeho bratra Josefa. Usedlost 2/3 ujal od r. 1823 Jakub Smrž, později Bartoloměj 1854, Josef 1887 a od r. 1922 přejal hospodářství syn Frant. Smrž, nyn. majitel. Cihelna malá, zřízená při statku, zrušena byla r. 1860.

U Háků (č. 5) r. 1654 Pavel Hák, po něm Václ. Hák ujal místo v ceně 150 k. gr., r. 1721 syn Matěj Hák v ceně 120 kop, od r. 1740 sňatkem přechází na Václ. Zapivovarského ve 100 kopách, ale po něm opět ujímá grunt Mat. Hák (zemř. 1776) a dědi syn Matěj Hák. Později byl tu rod Smržův. Vdova po Václ. Smržovi provdala se za Jos. Drtinu. Usedlost ujaly děti, a to 50 měr Jos. Drtina a 70 měr Marie, provdaná za Fr. Lutovského (z č. 8), kteří postavili si za vsí nové stavení, kde také dřívější majitel měl výměnek. Od r. 1922 drží grunt syn Josef a Barbora Drtinovi.

U Rejtharů (č. 12). Ve válce 30leté statek pustý, r. 1654 nově osedlý Vít Rejthar, po něm Matouš Rejthar, ujal místo v ceně 100 kop gr. Pozdější držitel Ondřej R. odkázal usedlost r. 1770 nejml. synu Václavu R. a podíly Matěji, Anně, Kateřině, Rosině a Václavovým dětem, hospodařil tu ale Mat. Šedivý, který jako výměnkář tu zemřel 1806, odevzdav místo dědicům Rejtharovým, zde žijícím již r. 1794; z nich poslední byl tu Jan, po smrti Václava r. 1806 bratr jeho Matěj postavil si chalupu. Na to přešel statek na Jos. Janovského, jehož vdova provdala se za Tupého, ale usedlost přejal pak syn Janovský. Po jeho smrti r. 1910 zůstaly zde děti a usedlost ujala dcera Marie s manž. Ant. Hořejším, zajistivše podíly dětem. Tato usedlost nejméně se dělila.

U Vavřineců (č. 10) držel 1654 Adam Vavřinec, po něm Jiří Vavřinec v ceně 100 kop gr. a to se svým podílem 50 kop, do důchodu povinnost 20 k. gr., nápadníkům po zemř. Martinovi na vojně 15 kop, Marianě resp. jejímu muži Jakubu Trojanovi v Oustrašicích 15 kop. Od 26. června 1724 ujímá grunt s 58¾ str. polí a na 5 for sena luk syn Matouš Vavřinec s matkou Marketou v ceně 109 kop a po nich 10. čna 1767 činí knih. vklad syn jejich Frant. Vavřinec (zemř. 1806). Po něm byl syn Frant. Vavřinec a po jeho smrti usedlost s chalupou (č. 18) dosud 49 j. 97 □⁰ polí a 9 j. 659 □⁰ luk rozdělena, 3/3 při pův. statku ujal Jakub Vavřinec a 1/3 k chalupě (č. 18) Jan, bratr. — Na místě Vavřincovském byl pak Vojtěch, Vít a sňatkem přešlo na Fr. Háka. Ten pro stáří od r. 1924 pole zčásti rozprodal a postoupil usedlost Ver. Smažíkové a synu Františku, vymínil si doživotní užívání.

U Lutovských (č. 11) r. 1654 Jan Mašků, 1677 Mat. Vrátný. Po něm držel grunt v šacovní ceně 120 kop gr. s 60¼ str. polí a luk na 8 vozů sena, Vojtěch Lutovský. R. 1724 po brzké smrti téhož ujímá usedlost v stejně ceně 120 kop Šimon L., syn jeho, a po tomto 1768 Josef Lutovský. Vdova po něm Anna zemř. 1810. Od gruntu oddělena ¼ pro Jakuba L. (č. 17.) a zbytek dle zaknihování 1827 ujal Jan L. Pozdějším vlastníkem byl Vojtěch L. Sňatkem přešlo na Václ. Tupého, po něm od roku 1920 hospodařila vdova Marie s 11 dětmi, a po její smrti ujal usedlost syn Josef Tupý (1922).

U Tupých (č. 3) přip. se 1654 Urban Tupej, 1677 Ondřej Tupý a po něm Mat. Tupý převzal grunt v ceně 100 kop gr. Ten dětí neměl a 7. 3. 1749 postoupil grunt

v téže ceně prvnímu švakru Pavlu Lutovskému v povinnostech pro sebe 59 kop, Anně vdané za Jak. Ševce do Lomu 20 k., synu Václ. po zemř. Jak. Lutovském 6 kop a Pavlu Lutovskému, nastáv. hosp., 15 kop. Po smrti Pavla L., vdova Mariana vzala si Mat. Marunu a s ním 1755 ujala hospodářství, jež r. 1796 převzal pak J. Lutovský v ceně 100 kop aneb 116 zl. 40 kr. Od gruntu byla chalupa (č. 6 a 26). Dalším držitelem byl Vojt. Lutovský, Josef L. (zemř. 1918), vdova Kateřina L. a od 1920 František Lutovský s manž. Marií (roz. Drtinovou).

U Kovářů (č. 2) chalupa, na ní 1654 Václav Kovář, 1677 Jiří K., 1718 již Václav K. držel chalupu a při ní $18\frac{1}{2}$ str. polí v ceně 60 kop gr. Vdova po něm byla na místě 18 let a r. 1757 předala chalupu nejml. synu Mat. Hrdličkovi při roč. výměnku 3 kopy gr. Po jeho smrti od r. 1784 po 6 let hospodařila vdova Anna se synem Janem*), který pak chalupu ujal, ale již 11. list. 1793 zemřel, zanechav vdovu se 3 dětmi. Také bratři jeho zde mladí zemřeli a to Bartol. 1790 stár 32 let a Vojtěch tkadlec 1789. R. 1794 přejali v užívání chalupu Vojt. a Kateř. Cíhoví v ceně 377 zl. 13 kr., ale již 1810 ujímá ji v téže ceně Jan Kavrza—Hrdlička, voják, po něm František K., který pro stáří prodal chalupu ke gruntu Smržovskému; oženil se na ni 1887 Frant. Smrž, který postoupil chalupu dceři Boženě.

Kromě těchto usedlostí byla tu:

Obecní pastouška, při ní 1677 pole 6 str. zarostlé a loučka na $\frac{1}{2}$ vozu sena. Ve výkazu z r. 1718 se praví: „Louku obecní slouha užívá pod $\frac{1}{2}$ vozu sena. Item pastviště samé strouhy a výměli při týž vsi se nacházejí pod 6 str. a rybniček obecní na 3 kopy násady na výtah jeden.“ Z lesů r. 1654 pod 1 léč asi zbyla pastvina u Lomu pod 26 j. $750\Box^0$, jež r. 1862 z větší části rozprodána chalupníkům a tak vznikla pole v položení „na Novinách.“ Původní pastouška sbourána a od základu r. 1834 postavena nynější, jež vícekráte opravována a r. 1872 na návsi kam. zvonice postavena**). Dle inventáře obce koncem r. 1858 měla obec: 6 j. $895\Box^0$ v ceně 400 zl., 1 j. 1164 s. luk 150 zl., $284\Box^0$ zahrady 100 zl., 18 j. $472\Box^0$ pastvin 300 zl., obecní domek 200 zl., 2 háky k ohni 1 zl., 6 košíků 1 zl., 2 ohnoutky k lovů 1 zl., 1 klejch k vážení 50 kr., celkem 1153 zl. 50 kr. Hotové peníze 42 zl. 52 kr. a na stát. půjčku uloženo 420 zl. Jest patrné, že obec dobře hospodařila. I obec. hospodaření bylo aktivní. Pro zajímavost uvádíme výlohy obecní v r. 1858: Slapskému učiteli za $1\frac{1}{4}$ sáhu dříví 7.45 zl., c. k. daně a přirážky 6. $29\frac{3}{4}$ zl., exekuce 6 kr., katastr. arch 10 kr., vyhotovení obec. silnice za 5 sáhů 6.22 zl., vyhotov. vyjádření stran škol. ústavu 1.45 zl., od pošívání pastoušky 4.24 zl., na nemocné bratry pražské 24 kr., od lovení a správy bašty 2.28 zl., za dřevo na zvonici, hřebíky a řemeslníkům 2.30 zl., posloví ze Zelče 6 kr., od správy střechy na kostele malšickém 40 kr., od rýpání drnu na pastoušku 30 kr., od odvezení p. vikáře do školy 1 zl., z komína obecního 8 kr., posloví obec. služba za 7 měsíců 3.30 zl., úrok z nadání kaplanského 3.54 zl., přídavek k nadání kapl. 78 zl., představenému dieta a cestovné za 7 měsíců, na radního a pro výbor 9 zl., za příležitost škol. p. kaplanovi za r. 1859 5 zl., malšickému p. učiteli koledy 1.18 zl., písáři obec. za 7 měsíců 4 zl., zákoníky 40 kr., za knihu Poradce 1.20 zl., almužna do Prahy do kláštera 20 kr., na pohořelé 10 kr., na posla pošt. 40 kr., představenému na posla obec. 1 zl., za obrázek 20 kr., na štempl 5 kr., za papír, inkoust a světlo 1.20 zl., celkem 157 zl. 4 kr., příjem byl 164.20 zl. V r. 1860 počítáno již představenému 15 zl., radnímu 15 zl., písáři 10 zl., kanc. potřeby 4 zl., vybíráni daní 4 zl., vybíráni pachtů za 2 roky 10 zl., výborům cestovné 5 zl.; příjem byl 275.18 zl. a vydání jen 167 zl. $7\frac{3}{10}$ kr. —

Od uvedených usedlostí dělením povstaly ostatní chalupy ve vsi, a to:

U Kroupů (č. 4) r. 1805 oddělena třetina a to 12 j. $1271\Box^0$ polí a 1 j. $174\Box^0$ luk a pastviště od gruntu Fr. Smrže (č. 9) pro jeho bratra Josefa S. Ten nemá dětí, postoupil chalupu dceři od bratra Františka, Kateřině, provd. za Frant. Jandu ze Zhoře (zemř. 1886). Ten asi 10 let před smrtí postoupil usedlost synu Frant. J. (zemř. 1916). Od r. 1910 hospodaří jeho syn Frant. Janda.

U Čtvrtků (č. 17), v r. 1827 oddělena čtvrtina gruntu Lutovských (č. 11) pro Jakuba Lutovského, později Vojtěch L., vdova Rosalie provd. za Mat. Metelce. Chalupu ujal pak Mat. Lutovský (zemř. 1905), koupí přešla na Jana Křivánka, který měl nevl. sestru posl. držitele, Annu. R. 1920 provdali na usedlost dceru Marii za Jos. Tůmu (ze Slap).

*) V josefin. katastru jmenován již Jan Kavrza.

**) jako slouha obec. připomíná se Mat. Svatoň, zemř. 1801, po něm syn Matěj, později rod Vančatův.

U Votýpků (č. 16) držel 1785 Václ. Votýpka (zemř. 1806), potom vdova Kateřina (zemř. 1820). Příženil se Mat. Pán, bratr hospodáře z č. 1. Po něm držel chalupu syn Jos. Votýpka, který zemřel bezdětný. Vdova prodloužila se delším sporem s nevl. bratrem jeho Pánem a koupil pak chalupu Fr. Lutovský (z č. 11). Po jeho smrti vdova Barbora prodala později usedlost Jos. Melenovi, který měl její neteř. Nějaký čas byla zde hospoda.

U Rejlků (č. 25) pův. od r. 1849 chalupa od $\frac{2}{3}$ gruntu Lutovských (č. 11) jako dědický díl pro Jana L. Po jeho smrti příženil se 1856 k dceři Marii Jos. Rejlek (zemř. 1910). Syn jeho Jan R. byl zaměstnán u dráhy a na chalupě hospodařila dcera Marie provd. za Fr. Kavrzu (z č. 11). Stavení r. 1923 přestavěno.

U Přívozníků (č. 6). R. 1696 Jakub Tupý (na gruntu č. 3) za podíl 10 kop gr. dovolil vystavěti chalupu bratru Vojtěchu T., po něm ujal syn Vojtěch T. R. 1774 ujali chalupu Vojt. Janoušek, který měl jeho sestru Annu. R. 1785 při chalupě bylo již 5 j. 1210 $\square^0$ polí, 918 $\square^0$ luk, 670 $\square^0$ zahrada a 1333 $\square^0$ lesa. Po smrti Vojtěcha J. ujal chalupu 1808 Frant. Přívozník, ježto také Jan Janoušek, syn, zemřel 1806. — Později hospodařil tu Jan Přívozník a po něm Jos. Přívozník, po jehož smrti dědila vnučka Marie Nováková.

U Pánů (č. 1). R. 1725 Mat. Hák postupuje od někdy bývalé chalupy Hákovské spolu s $\frac{1}{2}$ lánem aneb třetinou v ceně 50 kop Řehoři Pánovi s roč. platem 1 k. 30 gr. Po něm r. 1762 syn Pavel Pán. Vdova Barbora provdána za Mart. Marunu a hospodařili od r. 1770 (v růz. výkazech uváděn je Mart. Pán). R. 1785 bylo tu $17\frac{1}{4}$ jitra polí, $1\frac{3}{4}$ j. luk, zahrada 2 míry a přes 2 j. lesa. Po Marunovi ujímá usedlost r. 1795 Jos. Pán (Martin Pán zemř. 1796 v 60 letech). Další držitelé byli Jos. Pán, syn Jos. P., vdova Marie P. a od r. 1922 syn Vojt. Pán.

U klepacího kováře (č. 22), kovárna. R. 1786 zápis Jana Hrdličky vysvětluje, kterak starší syn po Mat. Hrdličkovi, býv. držiteli gruntu Kovářovského, Jakub, tu kovárnu, při niž se malá světnice vynachází, v prošacovací ceně za 40 zl. kupně ujal a v těch 40 zl. spolu s bratrem svým dílnu po 8 st. a se vyplatili. Po nich tu byl František Kavrza, Jan, po něm František K. a od r. 1922 vnučka Marie Hrušková, provd. za kováře Jana Cimpu, který podíly ostatním vyplatil a r. 1924 kovárnou přestavěl.

U Kubků (č. 15), v posl. letech hospoda. R. 1785 měl tu Mat. Kubka postavenou chalupu na obec. místě. Již 1819 byl tu Václav Míka. Sňatkem přešlo na Václ. Jandu. Po jeho smrti vd. Kateřina, po ní syn Vojtěch Janda, který před přesídlením do Ameriky prodal Janu Janovskému 1887. Ten stavení přestavěl a prodal roku 1892 Fr. Lutovskému (zemř. 1927), po něm vd. Marie a nyní syn František Lutovský.

U Poušků (č. 14) vznikla oddělením polí od č. 8 st. a 9, byl tu Jos. Smrž, po něm Frant. S., syn Josef S. (zemř. 1911), vdova Marie S., nyní syn Frant. Smrž.

U Švábů (č. 24) chal. od gr. Kovářovského (č. 2), na ní Jak. Kavrza, dcera provd. za Židoně, jenž odejel do Ameriky a postoupil chalupu sestře, provdané za Mat. Švába. Po něm hospodařila vdova Marie a od 1921 syn Fr. Šváb.

U Zchalupáků (č. 26) od r. 1849 oddělil Vojt. Lutovský (z č. 3) pro syna Frant. L., převzal syn Josef L., po něm Frant. Lutovský.

U Zelenků (č. 28) chal. od gruntu Smržovského, na niž vdala se dcera Barbora za Bejlovce (z Čenkova z chalupy u Zelenků). Dcera Anna provdala se za Mat. Cíchu, který ujal se hospodářství.

U Odrybníků (č. 27), chal. postavil na obec. zahrádce a zčásti rybník zavezl r. 1856 Mat. Lutovský (z č. 11), po něm syn Jan L. (zemř. 1921), vd. Anna.

U Šafářů (č. 19) postavil Václav Kavrza, šafář z Červ. dvora, po něm Jan K., syn Frant. K. a sešlé stavení koupil 1928 Frant. Lutovský k čís. 15.

U Rejthárků (č. 20) r. 1826 na obec. gruntu post. chalupu bez polí pro Mat. Rejthara. Po něm vd. Barbora, syn Vojtěch R., nyní Jan. Stavení přestavěno zčásti před válkou, část vo požáru.

Chalupa Pánova (č. 21), na ní kolem r. 1830 už Frant. Pán (z č. 1), sňatkem na byl Václ. Veselý, syn Jan V. a sňatkem přešlo na Frant. Rejthara (z č. 20).

U Švadlenů (č. 18) chalupa od gruntu Vavřincovského, na ní Jan Vavřinec, jemuž 1841 oddělena třetina po smrti sedláka Fr. Vavřince. — Po něm Matěj V., Mart. Boháč a sňatkem přešlo na Jak. Matějíčka, r. 1907 koupil chal. Jan Janovský a prodal 1910 Fr. Švadlenovi. Po jeho smrti od r. 1919 syn Jan.

U Martínků (č. 7) domek, na němž rod Vavřincův; Magdalena V. zemř. 1813, později jest tu František V., po něm Martin V., syn jeho brzy zemřel a hospodařila vd. Kateřina, jež vdala na chalupu dceru Marii za Jana Smažíka. Ten 1922 stavení od základů přestavěl.

U Zadáků (č. 23) chalupa od třetiny oddělené od gruntu Smržovského, na ní rod Smržů, v posl. době Frant. S., který 1920 zavražděn. Hospodařila pak vd. Marie a od 1923 syn Josef Smrž.

U Znových (č. 8) nové stavení postaveno r. 1889 pro Jana Lutovského (z č. 3), který pozemky vyženil s Marií Drtinovou (od č. 5).

Třetina Smržova (č. 8 st.) byla od gruntu Smržovského, na ní poč. min. stol. Jan Smrž, po něm vd. Anna, později Jan Smrž. Později byl tu Jos. Kovanda, po němž dědil J. Mládek. Sešlá chalupa spadla a koupí přešla na J. Janovského, který prodal zpět ke statku Smržovskému. Pole většinou jsou k číslu 14 a domovní číslo zrušeno.

V poslední době přistavena r. 1872 na návsi kamenná zvonice, r. 1912 hasič. schráň, obec zúčastnila se zřízení nového hřbitova, v posledních pak letech uskutečněna byla v obci meliorace pozemků a elektrisace.

.....